

De **WAD**
VAARDERS

*Een plek waar de wind door je hoofd waait,
waar je doet waar je buik van gaat zingen,
waar je droomt, zoveel je kan
waar je bent wie je bent
een plek van zand, van zee, van lucht,
van aarde, van vuur
een plek waar je nooit verdwalen kunt
een plek waar de vrijheid woont;
Daar wil ik zijn.*

*En als ik daarvan vertrek,
neem ik die plek mee,
Overal waar ik nog komen ga.*

Wende Sniijders
Actrice, zangeres en songwriter

De **WAD**

Addo van der Eijk
en Rob Leemans

VAAARDERS

NOORDBOEK

INHOUDSOPGAVE

7

Voorwoord

9

Richel

17

Verhekkings

25

Acties

41

Erecode

47

Verstoring

53

Van actie naar overleg

61

Bestuurlijke spaghetti

69

Alert blijven

75

Varen op het wad, wat is er mooier dan dat!

89

De Vereniging Wadvaarders

91

De Erecode voor wadliefhebbers

93

Nawoord

94

Literatuur

95

Beeldverantwoording

VOORWOORD

Vrij en verantwoord genieten van de Waddenzee met een boot gaat niet vanzelf. Het vaargebied vraagt om tochtplanning, koers houden en je kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden. En bij dat laatste hebben we het niet alleen over de zee zelf maar ook over de wereld van de plannenmakers.

De Vereniging Wadvaarders bestaat al 35 jaar. Met trots presenteren wij daarom het boek *De Wadvaarders*, met daarin een blik op de ontwikkeling die de vereniging in die jaren heeft doorgemaakt. Van een activistische houding, vooral gericht op het voorkomen van het afsluiten voor recreanten van bepaalde delen van de Waddenzee, naar een organisatie die zich richt op overleg, samenwerking en verantwoord gedrag. Met gedenkwaardige gebeurtenissen, zoals de bezetting van Engelsmanplaat in 1993, maar ook de wijze waarop de vereniging reageerde op steeds weer nieuwe uitdagingen komt aan de orde. We bespreken hoe ook wij de weg hebben afgelegd van ge- en verboden naar sturen op gedrag, met als mijlpalen de Erecode, droogvalproeven en het Pact van Rede.

Dit boek biedt ook een levendige sfeertekening: van het varen, ankeren en droogvallen op de Waddenzee tot de kalme, diepgaande beleving van dit unieke natuurgebied.

In bestuurlijk en ecologisch opzicht is de Wad-

denzee een complex onderwerp, dat voortdurend aan veranderingen onderhevig is. Leden van de vereniging verhalen over de uitdagingen die hiervan het gevolg zijn en ook over hoe zij als voorzitter en/of actief lid steeds weer hun weg vonden en vonden in een gelaagde wereld van belangen en verantwoordelijkheden. Auteur Addo van der Eijk heeft er een zeer prettig leesbaar geheel van gemaakt.

Rob Leemans geeft aansluitend praktische tips over het varen op de Waddenzee. Hij benadrukt dat wadvaren echt iets anders is dan varen op binnenwateren; het vraagt om een goede voorbereiding, flexibiliteit, de bereidheid om af te wijken van je oorspronkelijke reisplan. Hij wijst ook op de unieke kwaliteiten van de Waddenzee als natuurgebied; die zijn een bron van inspiratie, maar er moet ook op verantwoordelijke wijze mee worden omgegaan. De foto's zijn grotendeels afkomstig van onze leden en deze hebben we aangevuld met werk dat fotografen ons met enthousiasme ter beschikking hebben gesteld. Michiel Firet heeft een belangrijke bijdrage geleverd in de tekst- en beeldredactie.

Wij hopen dat *De Wadvaarders* toekomstige generaties inspireert om de Waddenzee vrij en verantwoord te beleven, en hem te beschermen.

Hans Danel

Voorzitter Vereniging Wadvaarders

RICHEL

De zee is nagenoeg vlak, de horizon vervaagt en de blauwe zee gaat naadloos over in een egaal blauwe lucht. Vanaf de wadtoren kijken we uit over de eindeloze zee. De toren, een grijze constructie, staat op Richel, een zandplaat ten zuidoosten van Vlieland. Richel is populair onder droogvallers. Bij mooi weer, wat vandaag het geval is, vallen er vaak meerdere schepen droog. Het is halftij en in de verte komt het eerste schip aangevaren. Een klein oranje-wit vlaggetje verradt dat het Wadvaarders zijn, met een hoofdletter W, leden van de Vereniging Wadvaarders.

Aan boord is Rob Leemans, pas afgezwaid als voorzitter van de vereniging. Zijn zeilschip heet *Jonathan*. Hij positioneert het in het Fransche Gaatje, de wadgeul ten zuiden van de wadtoren. De droogvalplek steekt nauw, want hoe verder en hoger hij op de plaat gaat liggen, des te eerder hij droogvalt, maar ook hoe later in het tij hij vervolgens weer loskomt. Het anker gaat uit en al dobberend wacht Rob tot de *Jonathan* op de wadbodem tot rust komt. Dat duurt nog wel even. Onderwijl spant hij op het achterdek het doek dat dient als zonwering. Rob zit in zijn kuip en geniet van de pracht van de Waddenzee, de rust, de vogels, van de ultieme beleving van het wad. Als klap op de vuurpijl steekt een zeehond zijn hoofd boven het water uit. Wadvaren is voor Rob vooral vol bewon-

dering rondkijken. Nergens in Nederland ervaart hij zo'n gevoel van rust, vrijheid en wildernis als op het wad. Nergens is de natuur zo overweldigend en de mens zo klein en nietig. Voor de zekerheid luistert hij even naar het weerbericht van de Brandaris op marifoonkanaal 2: het weer blijft uitstekend.

Deze ochtend zal hij voor dag en dauw vertrekken uit het Friese Makkum, dat aan het IJsselmeer ligt. Gisteravond heeft hij in de jachthaven al een vaarplan uitgedokterd, met de route en de tijden. Voor het opstellen daarvan pakt hij de kaart van de westelijke Waddenzee erbij, waarop onder meer geulen, droogvallende delen en de betonning staan aangegeven. De windrichting en de windkracht spelen een belangrijke rol – bij windkracht 6 bft of meer vaart hij in principe niet uit – en ook maakt hij, naast dat hij het zelf uitrekent, gebruik van de app QuickTide, die gratis is voor leden van de Wadvaarders. Deze app geeft na het invoeren van zijn bootgegevens in een oogopslag de passagemogelijkheden van de geulen. Gelukkig zit de wind mee: niet te hard en uit de goede hoek.

Ook voor ervaren wadvaarders is een gedegen voorbereiding belangrijk. Varen op de Waddenzee is anders dan op binnenwateren; je hebt te maken met eb en vloed, mogelijke sterke stroming en hoge golven, er liggen wantijen, er kan plotseling een dichte zeemist opdoemen en het dynamische

COLOFON

Met steun van:

Vereniging Wadvaarders
Stichting het Old Burger Weeshuis Leeuwarden
Stichting de Grote Zuidwesthoek

OBW
OLD BURGER WEESHUIS

© 2025 Addo van der Eijk, Rob Leemans en Michiel Firet | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp en boekverzorging: Peter Boersma

ISBN 978 94 6471 314 5
NUR 446

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek, Hellingbaas 1, 8401 JH Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl.

De uitgeverij heeft ernaar gestreefd alle copyrights van de in deze uitgave opgenomen illustraties te achterhalen. Aan hen die desondanks menen alsnog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met uitgeverij Noordboek.

De uitgeverij stelt alles in het werk om op milieuvriendelijke en duurzame wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (fsc) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl